

До роботи і своїх обов'язків циклоїдна особистість відносяться сумлінно, але при підвищеному настрої можуть проявляти легковажність, безсистемність.

Саме тому, успішному виконанню певного виду діяльності сприяє вміння використовувати особливості свого характеру.

Список літератури

1. Леонгард К. Акцентуированные личности. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2000.
2. Личко А.Е. Типы акцентуаций характера и психопатий у подростков. – М.: ЭКСМО, 1999.
3. Палій А.А. Диференціальна психологія: навч. посіб. / А.А. Палій. – Київ: Академвидав, 2010. – 432с.

*Науковий керівник: Каряка І.В.,
канд. психол. наук, доцент*

УДК 159.923:338.124.4 (043.2)

Борунова І.О.

Національний авіаційний університет, Київ

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ СУСПІЛЬСТВА

На сьогоднішній день, запитавши пересічного громадянина України щодо актуального національного соціально-економічного становища, отримаємо відповідь, зміст якої характеризується одним словом – криза. За останні роки кризові явища різко посилилися в нашій державі, що має відповідні наслідки, які позначаються на психологічному здоров'ї населення і проявляються у певних емоційних станах.

Знання специфіки впливу економічної кризи на афективну сферу людини та психологічних особливостей цього прояву дозволить краще ідентифікувати актуальний емоційний стан особистості, а також прогнозувати вірогідний соціальний настрій населення в залежності від економічного становища у країні. Вивченням даної проблематики займалися ряд вчених, де одні здійснювали аналіз психології економічних криз О.А. Конотопкін, І.Г. Скотнікова, А.В. Соловйов; інші вивчали залежність рівня реформування суспільства від міри “безболісності” – М.І. Туган-Барановський, В.О. Анікін, Л.Є. Гринін; треті – вивчали адаптаційні фактори до нових соціально-економічних умов К.А. Абульханова-Славська, Е.І. Головаха, І.С. Кон, Л.Б. Орбан-Лембрик, Е.Ю. Пряжнікова.

Економічна криза не є тотожною з психологічною, однак цілком може виступати її джерелом або каталізатором. Це відбувається з-за наявності у людини певних психічних процесів: емоцій, які впливають на різні сфери особистості.

Сучасна ситуація характеризується різким зниженням життєвого рівня населення, повсюдними скороченнями, зниженням заробітних плат (за рахунок відсутності їх індексації при інфляції), наявністю глибокого дохідно-майнового розшарування населення, у поєднанні з напруженою політичною обстановкою.

Суб'єктивними (психологічними) показниками є пригнічений настрій, тривалий негативний стрес через постійну тривогу, страх і невизначеність, імпульсивні спалахи відчаю, а з-за неможливості задовольняти власні потреби – розвивається фрустрація, що може приймати форми апатії, озлобленості, байдужості.

Стрес зумовлює розсіювання уваги, уповільнення розумових операцій та процесу прийняття рішень, що позначається на виконанні роботи та плануванні життя взагалі. Зростаючий рівень агресії, який при втраті роботи, наприклад, може призвести до збільшення кількості антигромадських аморальних вчинків.

Впевненість у тому, що неможливо посприяти покращенню фінансово-економічної ситуації з-за недовіри до політичної системи призводить до втрати людиною почуття власної гідності, депресії, втрати життєвих орієнтирів, цілей, цінностей, тобто до появи кризи ідентичності і загальної деморалізації суспільства.

Хоча затяжна криза характеризується превалюючими негативними тенденціями, у ній закладена можливість якісно змінити ситуацію і досягнути нового кращого рівня буття за відновлення та правильного використання власних психологічних ресурсів. Практичним психологам слід звертати увагу на ці і подібні методи роботи з клієнтами у періоди загострення економічної кризи у суспільстві.

Список літератури

1. Психосоціальна допомога в роботі з кризовою особистістю: навчальний посібник / наук. ред. та керівник проблем. групи – Л. М. Вольнова. – К., 2012
2. Василюк Ф.Е. Психология переживания (анализ преодоления критических ситуаций). – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1984.

*Науковий керівник: Каряка І.В.,
канд. психол. наук, доцент*